

Oivallusten voimaa Oulujoesta

1. *Kestinranta, lapsuuteni Oulujoki*

Mummola, isäni puolelta, sijaitsi Oulun kaupungin itäisessä ääripäässä Pikkaralassa, Oulujoen eteläisen rannan äärellä, korkean mäen päällä. Siellä se perioulujo-kinen maatilan päärakennus on edelleen pystyssä, mutta sukupolvi on vaihtunut ja tilaa emännöi isäni sisko. Saatan hyvin muistaa lapsuuteni Oulujoen. Joelle mentiin kesäisin uimaan - mutta vain jos ilmanhengessä oli riittävästi hellettä, sillä virtaava jokivesi oli kamalan kylmää - tai tonkimaan vihaisten törmäpääskyjen po-raamia hiekkatörmäisiä rantapenkereitä tai joskus harvemmin ongelle. Joenvirta oli syönyt etelärannan mutkan suoraksi ja matalahkon törmän jyräksi, virran mukana oli vyörynyt kymmeniä metrejä peltomaata paikalta, joka muinoin oli ollut aktiivinen ja asuttu. Isä oli jo viisikymmentäluvun lopulta saakka katsellut ja löytänyt sieltä vanhoja rahoja ja savisia piipun palasia. Noita ihmisasutuksen ja kaupankäynnin merkkejä löytyi vielä kahdeksan-kymmentäluvullakin. Paikkaa kutsuttiin Kestin-rannaksi, kaiketi siksi, että Kesti-niminen talo on joskus sijainnut noilla main, mutta tuo talo on purettu jo kauan aikaa sitten, kuviakaan siitä ei tietääkseni ole säilynyt. Tänä päivänä ainakaan uudemmat Pikkaralan kylän asukkaat tuskin tunnista-vat Kestinrannan aluetta nimeltä. Rannalla on ollut myös laivalaituri, jokilaivojen pysäkki, joka saattoi hyvinkin olla nimeltään Kestinsilta, isompia laivalaitureita tavattiin näet laivaliikenteen aikaan kutsua silloiksi. Olen saanut kuulla, että Kestin-ranta on ollut asutettuna aina ammoisista ajoista, millä tarkoitan ainakin 1500-luvun puolesta välistä lähtien, kunnes sitten 1800-luvun alussa usein toistuvien kevättul-vien vuoksi rantamaiden talot purettiin hirsillä kerrallaan ja kuljetettiin ylemmäs mäelle pystytettäväksi uudelleen suojaan tulvilta. Näin ovat muodostuneet nuo nykyiset ja jo melkoisen vanhat talonpaikat, kuten Pikkarainen, Alatalo, Ketola, Jöränä, Kan-gaspelto ja Kangasaho joitain kylän taloja mainitakseni. Mielenkiintoista on ollut kuulla myös, että nykyisinkin siellä rantapellolla pystyssä oleva suuri latomallinen hirsirakennus on toiminut Kestinsillan ”matkahuoltona”, eli varastoasemapaikkana, josta jokilaivat noutivat kesäaamuisin paitsi matkustavaiset ihmiset myös aamulyp-setyt maitopänikät sekä muut lähetykset. Laituriin tullessaan laivat toivat taloihin tilattuja tavaroita ja tarvikkeita.

2. *Unohdettu virta*

Surullisen paljon Oulujoella elettyä arjen historiaa elää enää vanhojen ihmisten heikoissa muistoissa. Oulujoella on kuitenkin nähty huomattavasti vilkkaampaa elämää ja kirjavampaa meininkiä kuin näinä päivinä omana aikanamme. Vanhojen ihmisten muistoilla on meille ja meidän lapsillemme merkitystä, mutta lisää jututtajia ja ylöskirjaajia tarvittaisiin kipeästi tärkeään työhön.

Onhan se varsin suuri harmi, että uljas jokemme, entisaikojen elämänvirta, on vaiettu hiljaiseksi kaikesta kulusta ja kyläilyistä. Sentään joki yhä kelpaa meille kaupunkilaisille juomavetemme lähteeksi, mikä suurella tyytyväisyydellä huomi-oitakoon. Koskien jylhät pauhut ja kivisten virtapyörteiden kohinat ovat kuitenkin valitettavasti muuttuneet euroalueen yhteisvaluutan taukoamattomaksi kilinäksi ja kahinaksi, jokea ylittäviä siltoja auraavien koneiden raapivaksi murinaksi sekä massiivisten generaattoreiden mekaaniseksi hurinaksi. Poissa veden ääreltä ovat ihmisten äänet, pesusoikkojen lotinat, poissa hankainten kitinät ja rantalaitumilla laiduntavien hevosten hirnahdukset. Poissa ovat kaikki entisaikaiset elämänmerkit. Se harmittaa ja masentaa, koska padoista huolimatta joen äärellä olisi toteutetta-vissa arvokkaita elämysmahdollisuuksia. Oulujokeen liittyen minä palaan kuitenkin kaikkein mieluiten nostalgiseen mustavalko aikaan, joen ylevä historia lohduttaa, vaikka joskus kaiho kaikesta kadotetusta saakin kyyneleet virtaamaan miehisen mieleni kanavista. Betonimaisen läpipääsemättömänä vaikeutena joen uudelleen löytämisessä tuntuvat olevan nykymalliset hankkeet ja projektit – kun kaikkeen kansalaistoimintaan pitäisi synnyttää joku mielellään EU-rahoitteinen hanke, jonka

toteuttamista edeltää monipuolisen kartoitustyöryhmän kokoaminen, sen laatima vaikeaselkoinen, mutta perusteellinen selvitys ja vasta sen jälkeen seuraa tuo helvetillinen hakemusprosessi – ja siitä se vaan pahenee, mikäli hanke lopulta hyväksyttäisiin käynnistettäväksi, tiukka tukipäätös nimittäin voidaan vielä takautuvasti erisyistä peruakin ja vaatia myönnettyt varat takaisin Brysseliin. Mitäpä tässä tukipoliittisesti vivahteikkaassa ympäristössä tekevät tunnetusti tunnolliset suomalaiset viranhaltijat – hehän jättävät suosiolla selvitykset ja hankehakemuksen kokonaan tekemättä, etteivät vaan itse joutuisi tuonempana edesvastuuseen teoistaan.

Tämän eteläeurooppalaisperusteisen ääribyrokraattisen ja meidän oman kontrollikeskeisen, kyynisen ja tiukkapipoisen tunnollisuuden vuoksi jää moni hyväkin kulttuuriympäristöömme kehittävä toiminta käynnistymättä. Näin uhkaa käydä täällä meillä Oulujoellakin, kun virkavetoisesti ja riskittömästi haettavat hankkeet tapaavat paisua sellaisiin mahdottomiin mittoihin, ettei niitä ainakaan kaltaiseni yksittäinen rannanraivaaja tahdo mitenkään käsittää... Joskus sitä vaan tulee miettineeksi, että ketähän nämä meidän viranomaiset ensisijaisesti kumartavat, omia vai vieraita, kun edes heidän käyttämä kieli ei oikein aukene ymmärrettävään muotoon. Liekö se sitten niin tarkoitettukin, että pääsisivät työssään helpommalla, mene tiedä.

3. Irrottautuminen

Olin työttömänä lokakuusta 2004 aina kesäkuuhun 2005. Käytännössä asuin arkipäivät jäistä vapaan, vuolaasti virtaavan Oulujoen vesihöyryisessä usvassa. Se talvi oli kylmä ja runsasluminen, siis aivan tavallinen talvi ennen ilmastonmuutosta. Mökkipaikan nimi on Kanttura. Uppiniskainen, omapäinen, itsetietoinen ja vaikeasti saavutettavissa oleva luonnonoikku rantapaikka lähellä Vaalan ja Utajärven rajaa, kaukana ihmisten kehittämien laitteiden valoista ja äänistä. Kohdalle sattuessaan työttömyys on yleensä koko kotia koskettava kriisi ja sitä se oli meillekin, mutta tuntuvimmin ainoastaan taloudellisessa mielessä, sillä velanantaja ei tunne työttömyysperusteisia taukoja maksuohjelmissaan. Ei ainakaan minun tietääkseni. Pysähdyimme neuvonpitoon vaimoni kanssa ja sovimme talousrajoitteiden mukaiset pelisäännöt uudessa elämäntilanteessa, sain armoa ja vapauden ottaa sopivasti eheyttävää aikaa itselleni. Jäädytimme vähäisetkin kotitalousinvestointimme, pelkistimme elämämme ja keskityimme selviytymään niillä pahanpäivän varoilla, mitä siihen mennessä oli saatu säästettyä. Joka kuukausi varapatruunat väheni, elämän realiteetit kävivät selvemmiksi ja lopulta hieman vastentahtoisesti minun oli palattava kiviseen kaupunkiin ja hakeuduttava takaisin työelämään. Mutta sain pahan olla kahdeksan kuukautta poissa pintaliitoisista bisnespeleistä, vapaana kohtaamisen pakoista, tietämättömänä pääosin tyhjän päälle rakennetuista tavoitteista ja kokonaan paitsi kellotauluun kytkettyjä käskyjä. Työttömyyteen kohdallani johtaneet vaikuttimet olivat kai sitä burn-outiksi kutsuttua kansantautia, ainakin oireet olivat ilmeiset: jatkuva maanisdepressiivinen suorittaminen ja pakkomielleinen materialistinen mielihyvän haku. Paha olo pysyi pitkään hipiän alla piilossa, kunnes hitustakaan hyvää oloa ei enää ollut jäljellä kätkemässä karua todellisuutta. Viimeiset lumeelliset hyvät olot syntyivät armahtaja-alkoholin avulla, mutta jo seuraavan yön tuskantäyteiset unet palauttivat pahanolon tunteet pintaan. Kierre alkoi olla yhtä musta ja tuhoisa kuin Merikosken alakanavan pyörre. Siitäkään ei ole kukaan noussut pinnalle ajoissa ja ilman kohtalokkaan totaalista tyyliirikkoa. En halunnut edetä kierteessäni yhtään pidemmälle – tahdoin lentää ulos oravanpyörästä, irti riippuvuuksista.

Minun aikani oli tullut kohdata Oulujoki, ja kohdata itseni.

4. Pakomatalla

Lähdin Kantturaan etsimään itseäni, pakomatalle jokirantaan tarpeeksi kauas pois pahasta maailmasta. Enhän päätöstäni silloin näin romanttisesti osannut perustella, enkä aikomuksiani ymmärtää, tuossa vaiheessa tärkeintä oli ainoastaan yksinkertaistaa asioita, vetäytyä pois puhelinriippuvuudesta ja irrottautua pullonhengen otteesta. Vasta näin jälkeinpäin saatan tiivistää kokemuksiani kuvaavan johtopäätöksen, oivallukseni: opiksi ja onneksi on Oulujoki.

Talven lähetessä joki alkoi tummua, lehti lehdeltä syksyisten värien kirjo katosi virran mukana merta päin. Vastarannan lepät riisuuntuivat odottamaan routaa ja lunta ylleen. Minä puolestani pukeuduin villaisiin vaatteisiin ja vietin yksinäistä aikaa Kantturan rantaan rakentamallani puulaiturilla. Laituriin ruuvattu peltinen tuuliviiri vikisi ja tärisi alkutalven aamujen viimassa, mustansininen vahapintainen virta höyrysi hiljaisena kuin keskikesän pilvipoutainen horisontti. Aurinko vieraili taivaalla ainoastaan satunnaisesti. Orpo lintuparka, pikimusta merimetso, kuka ties kovaonninen kohtalotoverini, tuli tykö ja tutukseni. Päivä päivältä se uskaltautui

lähemmäksi pintaan pilkistäväillä kylmillä kivillä, seisten niillä siivet levällään itseään kuivattelemassa uljaana kuin saksanmaan symbolinen kotka. Tuijotimme toisiamme tuntikausia silmästä silmään, punnitsimme toistemme aikomuksia ja oikeutuksia olemassa oloon. Meille molemmille tulevaisuus oli sitä, mitä päälle käyvä talvi tullessaan toisi, selviämisen toive ja luottamus ravinnon riittävytyteen saattoi yhdistää kohtaloitamme.

Illat hämärtyivät yhä aikaisemmin, kelit kävivät kylmemmiksi. Joessa kelluvat yksittäiset jääkappaleet alkoivat tapailla toisiaan ja solmivat pakkasessa kevääseen asti kestäviä liittoja. Ja kohta valkeni sekin väistämätön päivä, jota edeltäneen yön aikana koko Nuojuanlammen aava selkä oli suojannut itsensä puhtaan valkoisella jääkannella. Lammelta Kantturanniemeen kuristuva virta sen sijaan pysyi niin vuolaana, että se säilyi jäistä vapaana koko talven – ja mahdollisti näin merimetsolle elämisen perusedellytyksen, ravinnon. Radion merisäässä Hannu Suolanen kertoi Marjanimessä olleen pakkasta miinus kaksikymmentäseitsemän astetta, tuuli pohjoisluoteesta kaksi metriä sekunnissa ja selkeää.

Kiristyvien pakkasten myötä vetäydyin laiturinpenkiltä lämmittämään pirtin uuni-muuria. Kuuntelin hirsiseinien pauketta, kesän aikana kehikoksi kootut isot puut hakivat paikkojaan. Eräänä aamuna, johtuen varmaankin lähinnä harrastus-vaihtoehtojen vähydestä, kaivoin kirjoitusvälineeni esiin ja ryhdyin kirjoittamaan. Kirjoitin fiktiivistä tarinaa ikäisestäni Jensistä, joka saa isältään perinnöksi hieman rahaa ja kirjeen, jossa paljastetaan suvun miesten huolella varjelema salaisuus. Jännittävä kertomus käy läpi isän ja pojan traumaattisen etäistä suhdetta sekä paljastaa mahdollisuuden Oulujoen vapauttamiseksi patojen painolastista. Halusin verrata jokipatoja ihmismielten patoutumiin: molempiin on rakennettu jotain luonnotonta, molempiin on kerääntynyt alkuperäisestä luonteestaan pois pakotettua tuskaista voimaa ja molemmat ovat vaarattomiksi kahlittuja, vaiettuja.

Arkipäivien hiljaisuuteen tuli harvoin rikkoja, hirret toki paukkuivat tasaisen epä-säännöllisesti, ja myös aamuöisin kulkevan malmijunan metallinen kolina ylsi pakkasöinä pirttiin saakka, lisäksi joskus harvoin päivänvalon aikana kävi lumiaura kääntymässä pihatiellä. Muutoin vallitsi totaalinen äänettömyys, luonto lepäsi lumen alla, eikä merimetsokaan yksinänsä kivelläään ääntä pitänyt, kenelle se olisi-kaan arkisia asioitaan selvittänyt, viisaasti vain teki kun pysyi hiljaa pakkasessa. Mutta kuten tuo musta lintu, olin minäkin hiljaa elossa, savu nousi piipusta kertoen ainakin tuolle traktorikuskille ikäikaista viestiä mökin asukkaan terveydestä ja toimintakyvystä. Sähköhellan, kahvinkeitin ja mikroaaltouunin puuttuessa kaikki kuumentaminen täytyi suorittaa joko leivinuunissa tai liedellä. Kuivaa puuta paloi ja ressun alle suojattu puukasa hupeni. Kahvinkeitto esimerkiksi oli rauhallisen juhla-va spektaakkeli, joka huipentui herkän nautinnolliseen ryysteeseen kiikkustuolissa. Mutta sitäkin juhlavampaa huvia oli saunomisen kanssa, puhdistautumisrituaali kun kesti kaikkiaan kolmisen tuntia. Saunatapahtuma päättyi löylyjen ja peseytymisen jälkeen pirtin kiikkustuoliin takkatulen ääreen, jossa antauduin raukeana hartaa-seen hetkeen, saatoimpa suoda itselleni jopa viinilasillisen. Siinä samaisessa kiikkustuolissa kirjoitin päivännäön ajan ja luin illemmalla kattovalon kiilassa Henning Mankellia ja Oulujoen historiaa. Kiikkustuolilla oli eheytymisprosessissani merkittävä terapeuttinen tehtävä.

5. Luomistyö

Kirjoitin aamusta alkaen ahkerasti osaamatta vaivata päätäni oikeinkirjoituksen lainalaisuuksilla. Mielikuvituksen kiisi huimaa vauhtia halki seutukunnan historian ja loukattujen ihmismielten oikkujen. Lepotilainen psyykkeeni oli elpynyt ennen kokemattomaan energiantuotantoon ja luovuuteni vimma synnytti mitä ihmeellisimpiä mahdollisuuksia teokseni juonen edistämiseksi. Haikailin sivukaupalla mennyttä aikaa ja huokailin perään ihmisten välinpitämättömyyttä, välillä siunasin oikeiden ihmisten henkistä valveutuneisuutta ja kirosin pahan maailmanajan ahneutta ja vallanpitäjien itsekkyyttä. Kärkevimmin kynälläni kohtelin patopäätöksen aikoinaan olleita politiikan pelureita, vaikka toisaalta ymmärsinkin päätöksentekoaikojen olleen vailla vaihtoehtoja. Voimayhtiön ohella osana raivoisasta kritiikistäni saivat tekopyhät kirkkokunnat, kahtiajakautunut yhteiskunta ja kopperoihinsa sulkeutunut suuri ikäluokka, tuo sylitön sukupolvi. Lempiaiheitani kaikki.

Kirjoihin tallennetun teoreettisen tekstitiedon lisäksi aloin jossain vaiheessa tuntea tarvetta kartuttaa myös kokemuseräistä käsitystä syventämään luovan toimintani uskottavuutta. Otin oikein asiasta tehden naapuritalon vanhalta isännältä selvää, josko paikkakunnalla olisi hänen itsensä lisäksi ketään, joka saattaisi sydäntalven ratoksi kertoilla tarinoita vapaan Oulujoen ajoista. Sain näin tietooni joitakin nimiä

ja osoitteita ja laittauduin tarinakeruumatkalle punaisella lava-autollani. Kahvipaketti kädessä koputtelin ovia eri puolilla Vaalaa. Jututin vanhoja ihmisiä, osa heistä muisti hyvin, osa huonosti ja osa ei halunnut muistella mitään ainakaan vapaasta Oulujoesta, siitä entisestä elämästä, jota ei enää ole. Eräskin vuonna 1914 syntynyt vaalalaismies sanoi, ettei ole käynyt joella, eikä edes jokirannalla, vuoden 1954 tapahtuneen patoamisen jälkeen, vaikka oli syntynyt ja kasvanut aikuisuuteen asti rantatörmän talossa. Sattumoisin, kuin kohtalon johdattamana, tämä samainen mies oli elänyt nuoruuttaan juuri siinä talossa, mihin minä olin sijoittamassa tarinani keskeisintä sisältöä, talossa joka purettiin puoli vuosisataa sitten voimalaitosrakentamisen tieltä. Olin siis tavannut henkilön, joka varsin ilmeisesti voisi parhaiten auttaa asiaani. Tuon talven aikana vierailin tämän kohtuukuntoisen ja hyvämuistisen miehen luona yhteensä viisi eri kertaa, en tuputtanut seuraani enkä asiaani, mies pyysi joka käynnin jälkeen tulemaan uudelleen. Ensimmäiset käynnit olivat vaite- liaita, tunnustelevia. Vasta kahdella viimeisellä istuntokerrallamme sodat käyneen miehen omat tunnepadot murtuivat ja hän suostui palaamaan omiin lapsuuden ja nuoruuden aikaisiin muistoihinsa. Sain kuulla paljon arvokasta ajankuvaa entisestä Oulujoesta ja elämästä sen rannoilla, koin päässeeni mukaan mustavalkoiseen kuviin. Myöhemmin samana keväänä hän oli pyytänyt, että pääsisi vielä kerran palaamaan kotivirrallleen Oulujoelle. Se pyyntö täytettiin, kunnioitettu jokikirjailija ja Oulujoen omatunto Pekka Jurvelin souti nimittäin vanhan miehen takaisin synnyinsijoilleen padotun Nuojuankosken alle. Pekka kertoi minulle jälkeinpäin, että tuo kaihoisa kesäinen veneretki oli ollut molemmin puolin ikimuistoisen liikuttava kokemus. Sen kuultuani minunkin mieleeni kasvoi lämmin tunne, saatoin aavistella miesten tunteiden myllerryksen, sydämestäni toivoin vanhan miehen saaneen suoritettua pyhän sovintoriitin vapaan menneisyyden ja padotun nykyisyyden välillä.

6. Orastava oivallus

Päivät alkoivat pidetä, lumi kinostui rantarinteeseen kauniiksi dyyneiksi ja joenpinta kimalteli virrankulun värisyttämänä. Havahduin hiljaa huomaamaan oman pinta- kuntoisen elämäni vajavaisuudet, tunnustelin todellisia tuntemuksiani ja aloin pikku hiljaa hyväksyä itseäni sellaisena ainutkertaisen ihmeellisenä ihmislapsena kuin olen ja kuten kaikki kanssaihmisetkin ovat. Talvi Kantturassa Oulujoen rannalla oli opettamassa minua asemoimaan itseni osaksi luontoa, olin joutunut kyseenalaista- maan siihenastiset yksioikoiset ja sisimpääni vahingoittaneet suoritukseni. Monet pakkomielteiset tekoni olivat tähänneet vain pikaiseen mielihyvään, materiassa mitattavaan maksimaaliseen määrään ja lyhytkestoiseen hurmioon. Aivan kuin elämäni viimeiset kaksikymmentä vuotta olisivat olleet yhtä harhahakuista pikakän- nin ottamista yhä uudelleen ja uudelleen – nopeammin, helpommin ja enemmän. Tarkoitushakuisesti toistettuna ja kerta kerralta tuhoisammin.

7. Jäidenlähtö

Kevättalvella seisoin joenrannalla ja kuulostelin Nuojuanlammen paksun jääker- roksen levotonta murahtelua. Aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta kirkkaampana kuin koskaan, kylmän talven valkea hiljaisuus oli häviämässä kevään valon ja lämmön tieltä. Selkärangassa pisteli tuhannet neulanpäät ja hartioissa kutisi, joella oli niillä hetkillä tapahtumassa odotettu keväinen kohtaus. Virittelin lämpimikseni tulen ja odottelin rauhassa, joenrannat olivat jo kauttaaltaan jäistä vapaina, kohta valtavan jäämassan olisi pakko irrota liikkeeseen. Kohta selältä kuuluikin karme- an kumea kaikujen vahvistama pamahdus ja samalla keskelle Nuojuanlammen hehtaarien kokoista jääkantta ratkesi pitkä musta viiva. Kansi oli haljennut kahtia ja molemmat kappaleet pyrkivät virran mukana yhtäaikaisesti liikkeelle. Nousin seisomaan, ikään kuin olisin tehnyt kunniaa ja ehkä teinkin. Seurasin rannalta aivan aitiopaikalta, kuinka nuo kaksi valtavaa jäälauttaa puristuivat mahtavalla ryskeellä Kantturankarin kivikkoon ja räjähtivät rytisten sadoiksi pienemmiksi pala- siksi, haljeten yhä uudelleen, kunnes mahtuivat kulkemaan alaspäin kohti Kuren- kosken väyliä, Multilahden mutkaa ja siitä edelleen lähes sadan kilometrin matkaa kohti merta. Pysäyttämättömällä voimalla kivilaituriini törmänneen massiivisen lautanreunan jäälevyjä kasaantui hetkessä kymmeniin kerroksiin. Lähimmät levyt puski rannalle vain noin kymmenen metrin päähän minusta. Vaistomaisesti ymmärsin katsojanroolini ja peräännyin paikaltani muutaman askeleen, tuossa näy- telmässä ei kannattanut pyrkiä mihinkään sitä sankarillisempaan roolisuoritukseen. Tajusin siinä samassa, että vastaavanlainen myllerryskohtaus, ihmeellisesti ohjattu spektaakkeli oli käynnissä myös minun sisälläni. Paksut jäiset kerrokset olivat paukkumassa rikki ja sulamassa vapautetun voiman edessä osaksi alkuperäisen minuuteni mielenvirtaa. Huusin ääneen oivallukseni ja jäidenlähdon huumaamana, huusin jäistä vapautuvalle joelle ja hurmaannuin luonnon kirkkaasta lumosta sekä oman löytöretkeni tarjoamasta seikkailusta. Primitiivinen ölinä hukkui murskaantu-

vien jäälautojen jylhään paukkeeseen, mutta riitti siltikin säikäyttämään mustahahmoisen merimetsotuttavani kiveiltään. En ollut kiinnittänyt huomiota koko lintuun, taakse jätettyjen pakkaspäivien ainoaan kumppaniini. Mutta riemuitsin täysin palkein senkin puolesta, olihan orpo otus selvinnyt voittajaksi talven kylmästä kuristusotteesta. Lintu nousi ilmaan raskaasti märillä siivillään, kuin loukattuna ja kiersi sinisellä taivaalla kaulaansa kurkotellen lenkin päälläni ennen kuin hakeutui takaisin valkoiseksi paskomalleen kivelle ja viritti vakaaksi tuon tutuksi tulleen tasapainoisen kuivatteluasentonsa. Hulluksihan se minua luulee, ajattelin ja nauroin, enkä viitsinyt välittää luontokappaleen reaktioista.

8. Paluu

Palasin eheytyneenä takaisin Ouluun, Oulujoen virran synnyttämään ja ruokkimaan kaupunkiin. Olin saanut kokea oivalluksia itsestäni. Olin nähnyt luonnonlumoa ja kuullut tarinoita, ja vaikka olinkin matkani aikana ampunut kaikki varapatruunani, saavuin maaliin voittajana, tietoisena elämäni rikkauksista - arvoista, joiden määrää ei mitata materiassa. Pimeys ei enää pelottanut, eikä hiljaisuus huolettanut. Oli tullut ihmisen hyvä olla.

Se on minun unohtumaton kokemukseni - oppini ja onneni Oulujoesta.